

ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Δρ. Κλεονίκη Πουϊκλή

Course Director in Environmental Law -ERA Academy of European Law
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια - Νομική Σχολή ΕΚΠΑ

ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ - Σχεδιάγραμμα

- Εισαγωγικά
- Η πολιτική της ΕΕ στον τομέα των αποβλήτων
- Η Οδηγία Πλαίσιο για τα Απόβλητα (Ο.Π.Α)
 - Ιστορική εξέλιξη, στόχοι, αρχές
 - Ανάλυση των νομικών υποχρεώσεων
- Νομολογία του ΔΕΕ για την Ο.Π.Α.
 - Ορισμός της έννοιας του «αποβλήτου»
 - Ανάκτηση/Διάθεση
 - Ευθύνη/Κόστος/Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»
- Επικίνδυνα Απόβλητα
- Εφαρμογή της Ο.Π.Α στα Κ-Μ
- Μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία

Εισαγωγή (I)

.....δύο διαφορετικοί κόσμοι:

«Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ»

«Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ»

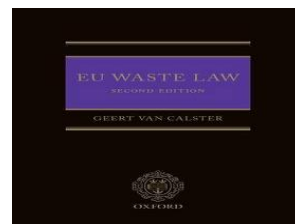
Η διαρκώς αυξανόμενη οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την υιοθέτηση μη γραμμικών καταναλωτικών προτύπων (παραγωγή-κατανάλωση-απόρριψη), οδήγησε στην ανεξέλεγκτη παραγωγή (πάσης φύσεως) αποβλήτων και στη δημιουργία δύο διακριτών κόσμων/ δυο διαφορετικών πεδίων.

Αυτή η διάκριση μεταξύ προϊόντων/υπηρεσιών και είναι το υπόβαθρο σχεδόν όλων των νομικών ζητημάτων της εν λόγω παρουσίασης.

Εισαγωγή (II)

«Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ»

Εφόσον βρισκόμαστε στον «κόσμο των αποβλήτων», δύο δεδομένα ισχύουν:

1. Κάποιος πρέπει να αναλάβει τη διαχείρισή τους. Και αυτή η διαχείριση συνεπάγεται κόστος/ έχει οικονομική επιβάρυνση.
2. Βρίσκει εφαρμογή το δίκαιο των αποβλήτων.
Αρχές/Ρυθμίσεις/περιορισμοί/υποχρεώσεις σχετικά με τη διαχείριση των ουσιών/προϊόντων που έχουν καταστεί απόβλητα.

Εισαγωγή (III)

.....απόβλητο ή μη απόβλητο;;;

Όταν λέμε απόβλητα, εννοούμε ένα πολύ ευρύ πεδίο με διαφορετικούς τύπους αποβλήτων...

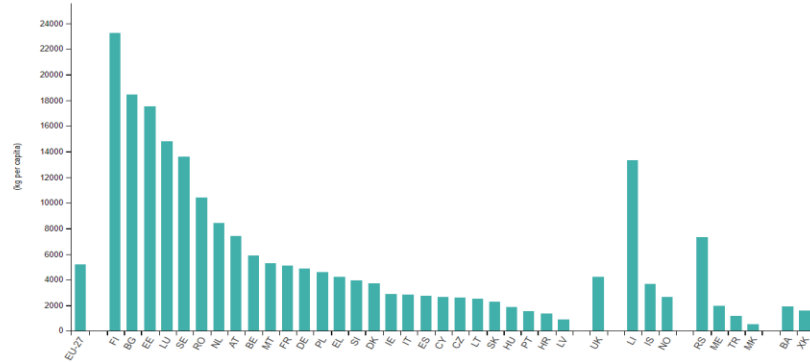
- απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
- αστικά απόβλητα (στερεά και υγρά)
- απόβλητα τροφίμων
- απόβλητα συσκευασίας (πλαστικό, γυαλί, χαρτί)
- απόβλητα του κατασκευαστικού τομέα (μπάζα, αδρανή υλικά, μέταλλα)
- οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους ή τμήματά τους
- μπαταρίες και συσσωρευτές
- υφάσματα
- υπολείμματα βιομηχανικής παραγωγής.. Τοξικά Έλαια, λάσπη, στάχτη...

Εισαγωγή (IV)

 Twitter 5.2 tonnes of waste were generated per EU-27 inhabitant in 2018.

 Twitter 38.7 % of waste were landfilled and 38.1 % were recycled in the EU-27 in 2018.

Waste generation, 2018

Η διαρκώς αυξανόμενη παραγωγή αποβλήτων, η οποία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σύγχρονα προβλήματα του δικαίου περιβάλλοντος.

Το οποίο πρόβλημα συνδέεται άρρηκτα και με μια σειρά άλλων περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως η κλιματική κρίση, η απώλεια της βιοποικιλότητας, η ρύπανση στο έδαφος, τα ύδατα και τον αέρα.

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2015

16 July C-140/14	Commission v Slovenia	unlawful dumping in authorized landfill
16 July C-145/13	Commission v Bulgaria	unauthorized existing landfills
16 July C-369/14	Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH vs Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG	WEEEs - Concepts of 'electrical and electronic equipment' and 'electrical and electronic tools' – Garage-door operating devices
12 Nov. C-198/14	Valev Visnapuu v Kihlakunnansyyttäjä and Suomen valtio - Tullihallitus	Excise duty on certain beverage packaging - Exemption where packaging is integrated into a deposit and return system
26 Nov. C-487/14	SC Total Waste Recycling SRL v Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	Point of entry different from that specified in the notification and in the prior consent - Proportionality of the administrative fine

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2016

25 Feb. C-454/14	Commission v Spain	lack of conditioning plans or closing and after care procedures for existing landfills
9 June C-69/15	Nutrivet D.O.O.E.L. v Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	incorrect or inconsistent information entered in the document for wastes destined for recovery - fine proportionality
21 July C-104/15	Commission v Romania	Continuous disregard of Dir. 2006/21 objectives entailing significant environment damage
28 July C-147/15	Città Metropolitana di Bari v Edilizia Mastrodonato Srl	Backfilling of a quarry using waste other than extractive waste not subject to requirements of Directive 1999/31
7 Sept. C-584/14	Commission v Greece	Failure to execute C-268/08: fine of EUR 10 million + daily payment of EUR 30,000
10 Nov. C-313/15 C-530/15	Eco-Emballages SA v Sphère France SAS e.a.; Melitta France SAS e.a. v Ministre de l'Écologie	roll cores in the form of rolls, tubes or cylinders, around which flexible material is wound IS 'packaging' under Dir. 94/62

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2017

15 March C-553/15	Commission v Spain	61 landfills still not complying after 12 years of proceedings
30 March C-335/16	VG Čistoća	Urban waste management and disposal service price may be calculated on basis of estimate of volume of waste generated by users.
6 April C-153/16	Commission v Slovenia	Used tyres tolerated as filler for long time endanger health & environment
27 April C-202/16	Commission v Greece	Permitting non-compliant use of landfill for many years endanger health & environment

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2018

11 January C-506/17	Commission v Slovenia	Closure of unauthorized landfill sites
21 March C-498/17	Commission v Italy	Unauthorized existing landfills
16 May C-689/17	Conti 11. Container Schiffahrts-GmbH	Scrap metal & of fire-extinguishing water mixed with sludge and cargo residues must be regarded as waste generated on board ships and does not fall within the Regulation 1013/2006 on shipment of waste until the ship is offloaded.
17 May C-487/17	Verlezza and others	Criteria for Classification of waste either as hazardous or as non-hazardous , when their composition is not immediately known - sampling, chemical analyses and test according to REACH
17 May C-60/18	Talinna Vesi	Specific end-of-waste criteria for sewage sludge which has undergone recovery treatment - national criteria when there are no defined criteria at EU level

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2019

2 May C-250/18	Commission v Croatia	Waste treatment - concept of 'by-product' - Art. 13: obligation of Member States
11 July C-434/18	Commission v Italy	Failure of a Member State to fulfil obligations – Directive 2011/70/Euratom – Responsible & safe management of spent fuel & radioactive waste – National programme
5 December C-642/18	Commission v Spain	Failure of a Member State to fulfil obligations – Directive 2008/98/EC – Articles 30 and 33 – Waste management plans
16 May C-689/17	Conti 11. Container Schiffahrt	Shipment of waste – Regulation (EC) No 1013/2006 – Waste subject to the prior written notification and consent procedure – Shipments within the European Union
4 July C-624/17	Tronex	Waste – Shipments – Regulation (EC) No 1013/2006 – Article 2(1) – Directive 2008/98/EC – Article 3(1) – Concepts of 'shipment of waste' and 'waste'

Επισκόπηση νομολογίας ΔΕΕ - 2020

5 March C-248/19	Commission v Cyprus	Failure of a Member State to fulfil obligations – Directive 91/271/EEC - No collecting systems for urban waste water in certain agglomerations - No secondary or equivalent treatment of urban waste water
14 May C-15/19	Azienda Municipale Ambiente	Period of responsibility for after-care of the landfill following closure – Extension – Costs of the landfill of waste – Polluter pays principle
28 May C-654/18	Interseroh	Transport of waste within the European Union – Regulation (EC) No 1013/2006 – Classification of mixture of paper wastes
3 September C-21/19	P.F. Kamstra Recycling and Others	Shipment of waste – Regulation (EC) No 1013/2006 – Waste subject to the prior written notification and consent procedure – Concept of ‘by-products’
14 October C-629/19	Sappi Austria Produktions-GmbH & Co. KG	Waste water – Sewage sludge – Scope – Concept of ‘waste’ – Cessation of waste status – Recovery or recycling operation

Η πολιτικής της ΕΕ για τα απόβλητα - Γενικό Πλαίσιο

- Θεματική Στρατηγική για την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων, COM(2005) 666 τελικό
- Ευρώπη 2020 Στρατηγική → Χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη, COM(2011)571 τελικό
- 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, 2013-2020
- Το κλείσιμο του κύκλου: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία, COM(2015)614
- Νέο Σχέδιο Δράσης για την Κύκλικη Οικονομία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας (EU Green Deal) & 8ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (2020-2030)

Η πολιτικής της ΕΕ για τα απόβλητα - Εξέλιξη της πολιτικής

**ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΟΣΟ ΤΟ ΔΥΝΑΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ
ΠΟΣΟΤΗΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ**

**ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΤΡΟΠΟΥΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ
ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ**

ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Τηλεγραφική παρουσίαση των τριών κύριων σταδίων εξέλιξης της ενωσιακής πολιτικής στον τομέα των αποβλήτων.

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα - Οδηγία Πλαίσιο για τα Απόβλητα / Εξέλιξη

- Οδηγία 75/442/ΕΟΚ για τα απόβλητα
- Οδηγία 91/156/ΕΟΚ → ουσιαστική τροποποίηση
- Οδηγία 2006/12/ΕΚ → συγχώνευση των δύο προηγούμενων
- Οδηγία 78/319/ΕΟΚ περί τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων
- Αντικατάσταση από την Οδηγία 91/689/ΕΟΚ για επικίνδυνα απόβλητα
- Και οι δυο αντικαταστάθηκαν από την Οδηγία 2008/98/ΕΚ (μεταφορά μέχρι 12.12.2010)
- **Αναθεώρηση στο πλαίσιο της μετάβασης στην κυκλική οικονομία**

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα - Βασικά Νομοθετήματα

Γενικό Πλαίσιο

- Οδηγία Πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/ΕΚ
- Κανονισμός 1013/2006 για τις μεταφορές αποβλήτων
- Κανονισμός 1257/2013 για την ανακύκλωση πλοίων - ειδική κατηγορία/ροή αποβλήτων;;;

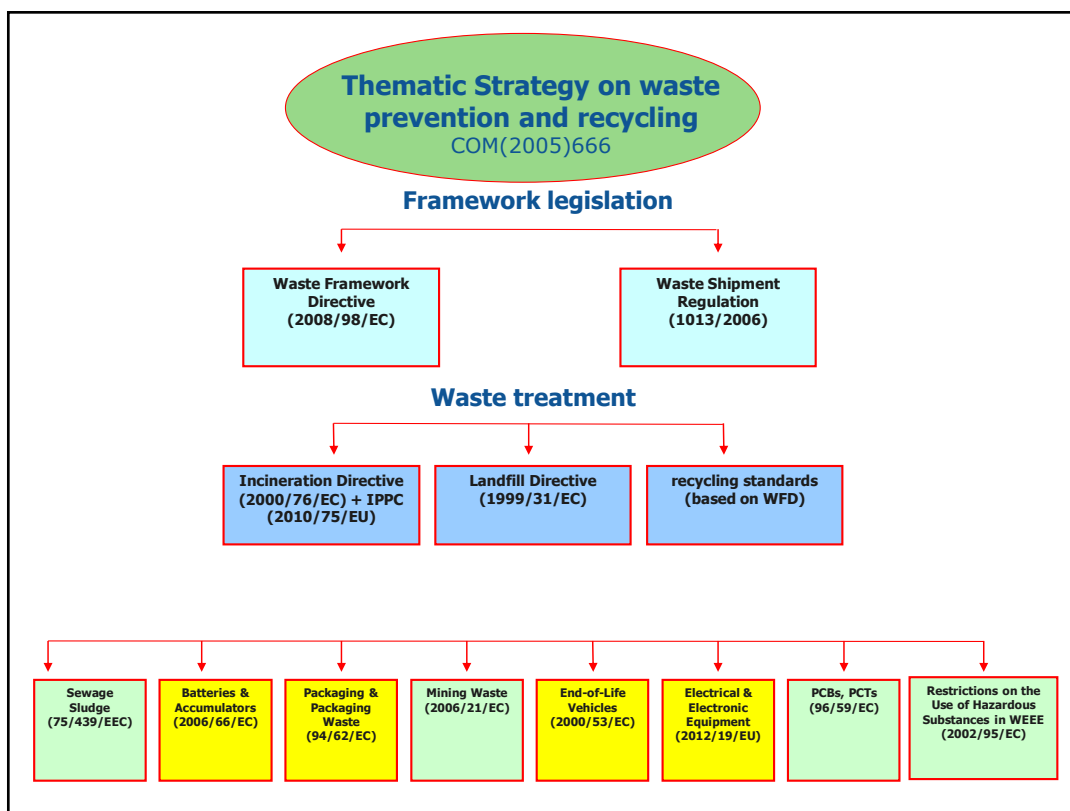
Εργασίες διαχείρισης αποβλήτων

- Οδηγία 99/31 περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων
- Οδηγία 2000/76 για την αποτέφρωση των αποβλήτων

Ειδικές κατηγορίες/ροές αποβλήτων

- Οδηγία 94/62 για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας
- Οδηγία 2000/53 για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους
- Οδηγία 2006/66 σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές
- Οδηγία 2012/19 σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Γενική επισκόπη των ενωσιακών νομοθετημάτων στο πεδίο των αποβλήτων.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα

Κανονισμός για τη μεταφορά αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ/ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Οδηγία για την αποτέφρωση των αποβλήτων

Οδηγία περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων

ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

-Οδηγία σχετικά με την ιλύ καθαρισμού λυμάτων

-Οδηγία σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στήλων και συσσωρευτών

-Οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας

-Οδηγία σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας

-Οδηγία για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους

-Οδηγία σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού

-Οδηγία για τη διάθεση των πολυχλωροδιφαινυλίων και των πολυχλωροτριφαινυλίων

-Οδηγία για περιορισμούς στη χρήση των επικίνδυνων ουσιών στα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά απόβλητα

**ΟΔΗΓΙΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
(2008/98/ΕΚ)**

Οδηγία Πλαίσιο για τα Απόβλητα - Σύνοψη (I)

- **Γενικός Στόχος:** Προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας [άρθρα: 1, 13]
 - **Ιεράρχηση αποβλήτων** [άρθρα 4 & 9-12]
 - **Ορισμός της έννοιας «απόβλητο»** [άρθρο 3(1) & άρθρα 2, 5]
 - **Ανάκτηση και Διάθεση** [άρθρο 3(15) & (19)]
 - **Ευθύνη** [άρθρα 8, 14, 15 - αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»]
-
- **Κανόνες για ειδικές κατηγορίες αποβλήτων:**
 - Επικίνδυνα απόβλητα [άρθρα 7, 17-20, 35]
 - Απόβλητα Ορυκτέλαια [άρθρο 21]
 - Βιολογικά Απόβλητα [άρθρο 22]

Οδηγία Πλαίσιο για τα Απόβλητα - Σύνοψη (II)

- Ρυθμίσεις για τις επιχειρήσεις επεξεργασίας αποβλήτων [άρθρα 23-27]
- Σχέδια και προγράμματα [άρθρα 28-33]
- Πρακτική Εφαρμογή [άρθρα 34-36]
- Αρμοδιότητες της Επιτροπής [άρθρα 5(2), 6(2), 7(1), 11(3), 27(1) & (4), 29(4), 33(2), 38]

Ενωσιακή νομοθεσία για τα απόβλητα - Βασικοί Στόχοι

(άρθρο 1 - Ο.Π.Α)

- Να εμποδίζει ή να μειώσει τις αρνητικές επιπτώσεις της παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων
- Να περιορίσει τον συνολικό αντίκτυπο της χρήσης των πόρων
- Να βελτιώσει την αποδοτικότητα της χρήσης των πόρων [υπόβαθρο της στρατηγικής για την κυκλική οικονομία]

Βασική Υποχρέωση - Άρθρο 13 Ο.Π.Α.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι η διαχείριση των αποβλήτων πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον, και ιδίως:

- (α) χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά ή τα ζώα
- (β) χωρίς να προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές και
- (γ) χωρίς να επηρεάζεται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

Ενωσιακή νομοθεσία για τα απόβλητα - Βασικές Αρχές

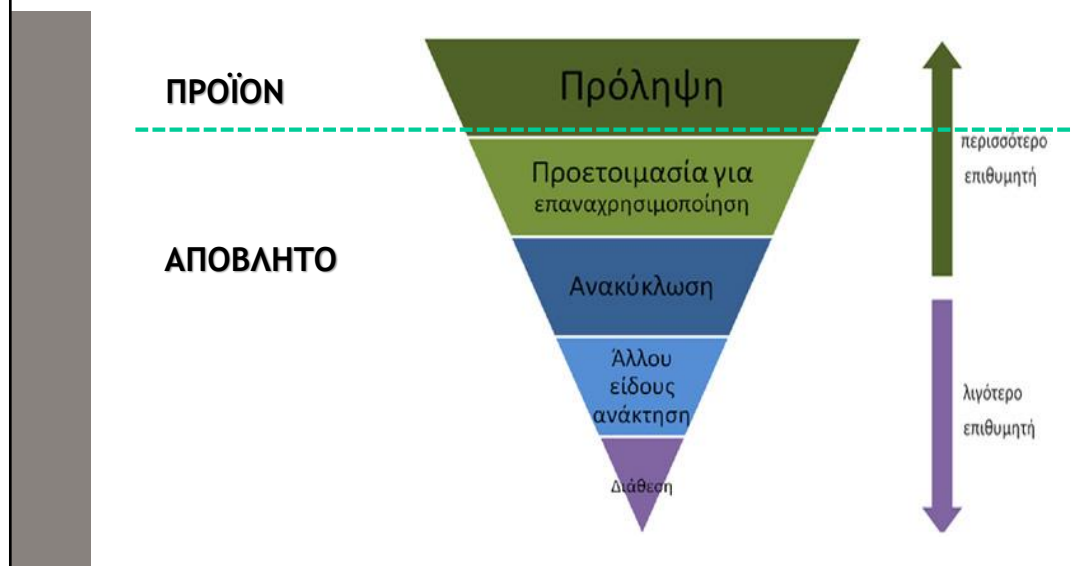
- Αρχή της προφύλαξης
- Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»
- Αρχή της εγγύτητας
- Ιεράρχηση των αποβλήτων

Συνοπτικά εδώ – αναλυτικά αμέσως κατωτέρω!

ΑΡΧΗ ΙΕΡΑΡΧΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Αρχή Ιεράρχησης των επιλογών για τη διαχείριση Αποβλήτων - Άρθρο 4 Ο.Π.Α

Τα Κ-Μ πρέπει να αναπτύσσουν τα κατάλληλα μέτρα και να προωθούν τις επιλογές αυτές που παράγουν το βέλτιστο/το πιο επιθυμητό αποτέλεσμα από περιβαλλοντική άποψη.

Αρχή Ιεράρχησης των Αποβλήτων - Ορισμοί (I)

Α' ΣΤΑΔΙΟ: Το προϊόν ΔΕΝ έχει καταστεί ακόμα απόβλητο

□ ΠΡΟΛΗΨΗ - άρθρο 3(12)

- ✓ Λήψη μέτρων πριν μια ουσία, υλικό ή προϊόν καταστούν απόβλητα
- ✓ Ελαχιστοποίηση της ποσότητας
- ✓ Προώθηση προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον
- ✓ Μείωση των επικίνδυνων ουσιών στα προϊόντα και τις ύλες

□ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ - 3(13)

- ✓ Κάθε εργασία με την οποία προϊόντα ή συστατικά στοιχεία που δεν είναι απόβλητα χρησιμοποιούνται εκ νέου για τον ίδιο σκοπό για τον οποίο σχεδιάστηκαν
- ✓ Παράταση διάρκειας ζωής των προϊόντων
- ✓ Π.χ. Δωρεά ρούχων, πώληση μεταχειρισμένου αυτοκινήτου ή κινητού

Αρχή Ιεράρχησης των Αποβλήτων - Ορισμοί (II)

Β' ΣΤΑΔΙΟ: Το προϊόν ΕΙΝΑΙ απόβλητο

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ - Άρθρο 3(14)

Εργασίες ανάκτησης ή διάθεσης καθώς & η προετοιμασία πριν από αυτές

A. ΑΝΑΚΤΗΣΗ

A1. Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση

A2. Ανακύκλωση

A3. Άλλες μορφές ανάκτησης

B. ΔΙΑΘΕΣΗ

- **Αιτιολογική Σκέψη 19 & C-228/00 Commission v Germany:** [...] διάκριση μεταξύ των δυο εννοιών, με βάση την πραγματική διαφορά στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις μέσω της υποκατάστασης φυσικών πόρων στην οικονομία και αναγνωρίζοντας τα δυνητικά οφέλη της χρησιμοποίησης των αποβλήτων ως πόρων για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Αρχή Ιεράρχησης των Αποβλήτων - Ορισμοί (III)

A. ΑΝΑΚΤΗΣΗ - άρθρο 3(15)

- ✓ Οποιαδήποτε εργασία της οποίας το κύριο αποτέλεσμα είναι ότι τα απόβλητα εξυπηρετούν έναν χρήσιμο σκοπό αντικαθιστώντας άλλα υλικά, τα οποία θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης λειτουργίας
- ✓ Παράρτημα II: χρήση ως καύσιμο/μέσο παραγωγής ενέργειας, ανάκτηση μετάλλων, διαλυτών, προϊόντων από καταλύτες

A1. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ - άρθρο 3(16)

- ✓ Εργασία ανάκτησης που συνιστούν έλεγχο, καθαρισμό ή επισκευή, με την οποία προϊόντα ή συστατικά στοιχεία προϊόντων που αποτελούν πλέον απόβλητα προετοιμάζονται προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθούν χωρίς άλλη προ-επεξεργασία
- ✓ Παραδείγματα: επισκευή χαλασμένου ποδήλατου ή πλυντηρίου ή επίπλου

Αρχή Ιεράρχησης των Αποβλήτων - Ορισμοί (IV)

A2. ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ - άρθρο 3(19)

- ✓ Οποιαδήποτε εργασία ανάκτησης με την οποία τα απόβλητα μετατρέπονται εκ νέου σε προϊόντα, υλικά ή ουσίες για να εξυπηρετήσουν είτε πάλι τον αρχικό τους σκοπό είτε άλλους σκοπούς.
- ✓ ΟΧΙ ανάκτηση ενέργειας ή επαν-επεξεργασία σε υλικά που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως καύσιμα!

A3. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

B. ΔΙΑΘΕΣΗ- άρθρο 3(19)

- ✓ Οποιαδήποτε εργασία η οποία δεν συνιστά ανάκτηση, ακόμα και στην περίπτωση που η εργασία έχει ως δευτερογενή συνέπεια την ανάκτηση ουσιών ή ενέργειας.
- ✓ Παράρτημα Ι: εναπόθεση εντός ή επί του εδάφους (υγειονομική ταφή), απόρριψη σε θαλάσσιο σώμα, αποτέφρωση στην ξηρά ή τη θάλασσα, μόνιμη αποθήκευση

Αρχή Ιεράρχησης των Αποβλήτων - Νομολογία

- ❑ *Edilizia Mastrodonato* (C-147/15, EU:C:2016:606) --> Οι εργασίες πληρώσεως ζωνών λατομείου με μη εξορυκτικά απόβλητα αποτελεί πράξη ανακτήσεως ή διαθέσεως;
- ❑ Κύριος σκοπός της πράξης ανακτήσεως πρέπει να είναι η εξοικονόμηση των φυσικών πόρων - δεν αρκεί να είναι παρεπόμενο αποτέλεσμα (σκ: 39)
- ❑ Τα Παραρτήματα I & II της Ο.Π.Α. έχουν ως σκοπό την καταγραφή των συνηθέστερων εργασιών διαθέσεως ή ανακτήσεως και όχι την εξαντλητική απαρίθμηση τους (σκ. 40)
- ❑ Οι εργασίες επεξεργασίας αποβλήτων πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται κατά περίπτωση (case-by-case) (σκ. 41)
- ❑ Η πλήρωση του λατομείου θα είχε πραγματοποιηθεί & αν δεν ήταν διαθέσιμα τέτοια απόβλητα; Είναι τα απόβλητα αυτά κατάλληλα; (σκ. 43-48)

Η εταιρεία *Edilizia Mastrodonato*, η οποία ασκεί μεταλλευτικές οικονομικές δραστηριότητες, αιτήθηκε την επέκταση λατομείου συνοδευόμενη από λειτουργικό σχέδιο περιβαλλοντικής αποκαταστάσεως ου προέβλεπε την πλήρωση των ζωνών στις οποίες πραγματοποιείτο προηγουμένως η εξόρυξη με 1 200 000 m³ μη εξορυκτικών αποβλήτων.

Αφού εγκρίθηκε η επέκταση, η εταιρεία κοινοποίησε στην οικεία επαρχία την έναρξη των δραστηριοτήτων σύμφωνα με την απλοποιημένη διαδικασία που ισχύει για τις πράξεις ανακτήσεως αποβλήτων. Ωστόσο, ο προϊστάμενος της αρμόδιας αρχής της επαρχίας ζήτησε την ακύρωση αυτής της πράξης, καθώς το επίμαχο σχέδιο αποτελούσε, στην πραγματικότητα, σχέδιο διαθέσεως ειδικών αδρανών αποβλήτων όγκου 1 200 000 m³ με υγειονομική ταφή, που έπρεπε να αποτελέσει το αντικείμενο της συνήθους διαδικασίας χορηγήσεως αδείας.

Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει, αν η επίμαχη εργασία πληρώσεως του λατομείου αποσκοπεί κυρίως στην ανάκτηση των μη εξορυκτικών αποβλήτων που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια των σχετικών εργασιών πληρώσεως.

*Τούτο μπορεί να συμβαίνει αν, αφενός, είναι δεδομένο ότι η πλήρωση του εν λόγω λατομείου θα είχε πραγματοποιηθεί ακόμα και σε περίπτωση που δεν ήταν διαθέσιμα τέτοια απόβλητα, οπότε, επομένως, θα ήταν αναγκαία η χρησιμοποίηση άλλων υλικών.

** Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη τις συνθήκες της εργασίας πληρώσεως προκειμένου να προσδιορίσει αν η εν λόγω εργασία θα είχε πραγματοποιηθεί ακόμα και δεν υπήρχαν μη εξορυκτικά απόβλητα. Ειδικότερα, για παράδειγμα, το γεγονός ότι ο εκμεταλλεύμενος το επίμαχο στην κύρια δίκη λατομείο αποκτά τα απόβλητα αυτά έναντι πληρωμής προς τον παραγωγό ή τον κάτοχό τους μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι η σχετική εργασία έχει ως κύριο σκοπό την ανάκτηση των εν λόγω αποβλήτων (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, C-458/00, EU:C:2003:94, σκέψη 44).

****Αφετέρου, η πλήρωση του ως άνω λατομείου δεν θα μπορεί να θεωρηθεί ως εργασία ανακτήσεως παρά μόνον αν, με βάση τις πλέον πρόσφατες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις, τα χρησιμοποιούμενα απόβλητα είναι κατάλληλα προς τούτο.**

ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ «ΑΠΟΒΛΗΤΟ»

Τι είναι απόβλητο; - Άρθρο 3 Ο.Π.Α

«Απόβλητο» είναι κάθε ουσία ή αντικείμενο, το οποίο ο κάτοχος του απορρίπτει ή προτίθεται να απορρίψει.

☐ Απορρίπτει

☐ Προτίθεται να απορρίψει → υποκειμενικό στοιχείο

☐ Απαιτείται να απορρίψει → αντικειμενικά στοιχείο

[μόνον C-176/05, σκ. 54-57: ρητή απαίτηση βάσει της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νόσου των τρελών αγελάδων για απόρριψη των ζωικών αλεύρων που περιέχουν επικίνδυνα συστατικά]

«Απόρριψη»: ευρεία προσέγγιση σύμφωνα με τις αρχές της προφύλαξης, της πρόληψης και της αποτελεσματικότητας, καθώς και της απαίτησης για «υψηλό επίπεδο προστασίας»

Το εύρος που θα δοθεί στην έννοια απόβλητο είναι καταλυτικό, καθώς καθορίζει το αν θα “ξεκλειδωθεί” το ρυθμιστικό οπλοστάσιο του δικαίου των αποβλήτων.

Τι είναι απόβλητο; - Άρθρο 3 Ο.Π.Α

▪ Σκόπιμη vs Τυχαία απόρριψη

- ✓ C-252/05 Thames Water Utilities, C-188/08 Cion v Ireland, C-1/03 Van de Walle

▪ Η έννοια του αποβλήτου δεν αποκλείει ουσίες ή αντικείμενα, τα οποία δύνανται οικονομικά να επαναχρησιμοποιηθούν

- ✓ C-206 & 207/88 Vessoso & Zanetti, C-241/12 & C-242/12 Shell

▪ Ουσίες οι οποίες υπόκεινται σε επεξεργασία, η οποία αποτελεί τμήμα μιας βιομηχανικής πρακτικής μπορούν να συνιστούν απόβλητα

- ✓ C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie*

1. Είναι αδιάφορο και άνευ σημασίας εάν η απόρριψη έγινε σκόπιμα ή τυχαία. Ειδικότερα, έχει κριθεί πως πετρέλαιο αναμειγμένο με νερό ή το έδαφος (ή τα ιζήματα) κατόπιν ατυχήματος είναι απόβλητο, εφόσον δεν μπορεί να υπάρξει περαιτέρω χρήση ή εκμετάλλευσή του χωρίς περαιτέρω επεξεργασία.
 2. -Η έννοια του αποβλήτου δεν αποκλείει την ύπαρξη ουσιών ή στοιχείων τα οποία έχουν αξία ή μπορούν να αξιοποιηθούν οικονομικά περαιτέρω. //
- Zanetti → μεταφορά αποβλήτων χωρίς ειδική άδεια γιατί πίστευαν πως δεν είναι απόβλητα, καθώς είχαν οικονομική αξία και θα επαναχρησιμοποιούνταν
 - Shell → η Shell φόρτωσε, στις Κάτω Χώρες, σε δεξαμενόπλοιο πετρέλαιο κίνησης με εξαιρετικά χαμηλή περιεκτικότητα θείου (στο εξής: πετρέλαιο κίνησης TBTS) με σκοπό την αποστολή του σε πελάτη εγκατεστημένο στο Βέλγιο (στο εξής: Βέλγος πελάτης).

Κατά την παράδοση στον πελάτη του επίμαχου φορτίου, προέκυψε ότι, κατά τον χρόνο της φόρτωσης, οι δεξαμενές του πλοίου περιείχαν κατάλοιπα τερτ-βουτυλο-μεθυλικού αιθέρα με τα οποία αναμείχθηκε το πετρέλαιο κίνησης TBTS

Δεδομένου ότι το σημείο ανάφλεξης του μείγματος ήταν εξαιρετικά χαμηλό για τους σκοπούς της μεταπώλησής του ως καυσίμου για πετρελαιοκινητήρες που ήταν ο αρχικός του προορισμός και δεδομένου ότι ο παραλήπτης δεν μπορούσε να αποθηκεύσει το μείγμα βάσει της περιβαλλοντικής άδειας που διέθετε, το εν λόγω φορτίο

επιστράφηκε στη Shell, η οποία το μετέφερε στις Κάτω Χώρες.

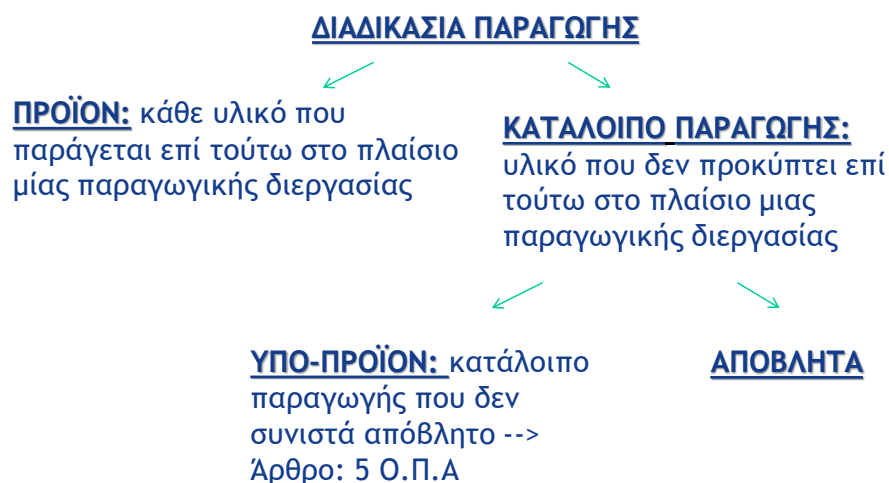
Ενώπιον του Rechtbank te Rotterdam, η εισαγγελική αρχή υποστηρίζει ότι, κατά τον χρόνο της μεταφοράς του από το Βέλγιο στις Κάτω Χώρες, το επίμαχο προϊόν συνιστούσε απόβλητο και ότι η Shell, μη συμμορφούμενη με τη διαδικασία κοινοποίησης του άρθρου 15 του κανονισμού 259/93, είναι ένοχη για παράνομη μεταφορά αποβλήτων, κατά την έννοια του άρθρου 26, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

Η Shell υποστηρίζει αντιθέτως ότι το επίμαχο φορτίο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόβλητο.

3.

-Η έννοια του αποβλήτου δεν αποκλείει καταρχάς την παράλληλη ύπαρξη υπολειμμάτων, βιομηχανικών υπο-προϊόντων ή άλλων ουσιών που προέρχονται από τη διαδικασία παραγωγής.

Απόβλητο vs Υπο-προϊόν (μη απόβλητο) (I) - Άρθρο 5 Ο.Π.Α

Διαχωριστική γραμμή μεταξύ των δύο καταστάσεων – απόβλητα και μη απόβλητα.

Οι οικονομικές δραστηριότητες και η διαδικασία παραγωγής, όμως, δεν περιέχει μόνον προϊόντα και απόβλητα.

Απόβλητο vs Υπο-προϊόν (μη απόβλητο) (II) - Άρθρο 5 Ο.Π.Α

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

- η ουσία ή το αντικείμενο παράγεται ως αναπόσπαστο μέρος μια παραγωγικής διαδικασίας
- είναι βέβαιη η περαιτέρω χρήση της ουσίας ή του αντικειμένου
- η ουσία ή το αντικείμενο μπορούν να χρησιμοποιηθούν απευθείας/χωρίς άλλη επεξεργασία
- η περαιτέρω χρήση είναι σύνηθες

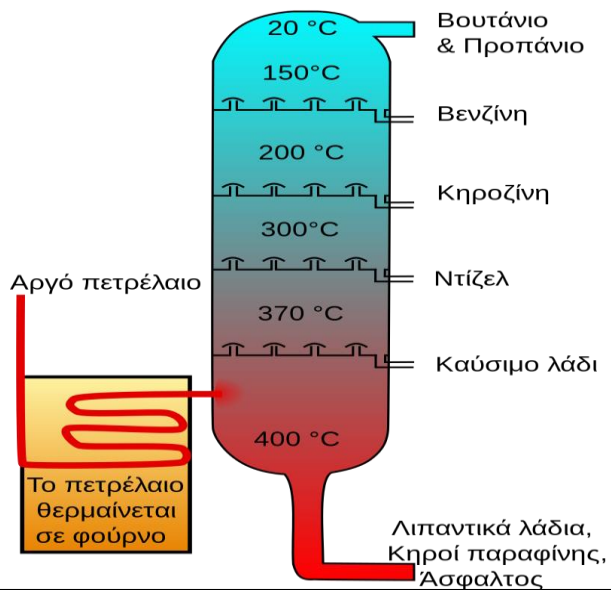
Μόνον όταν πληρούνται και οι 4 προϋποθέσεις, μία ουσία ή ένα αντικείμενο θεωρείται «μη απόβλητο»

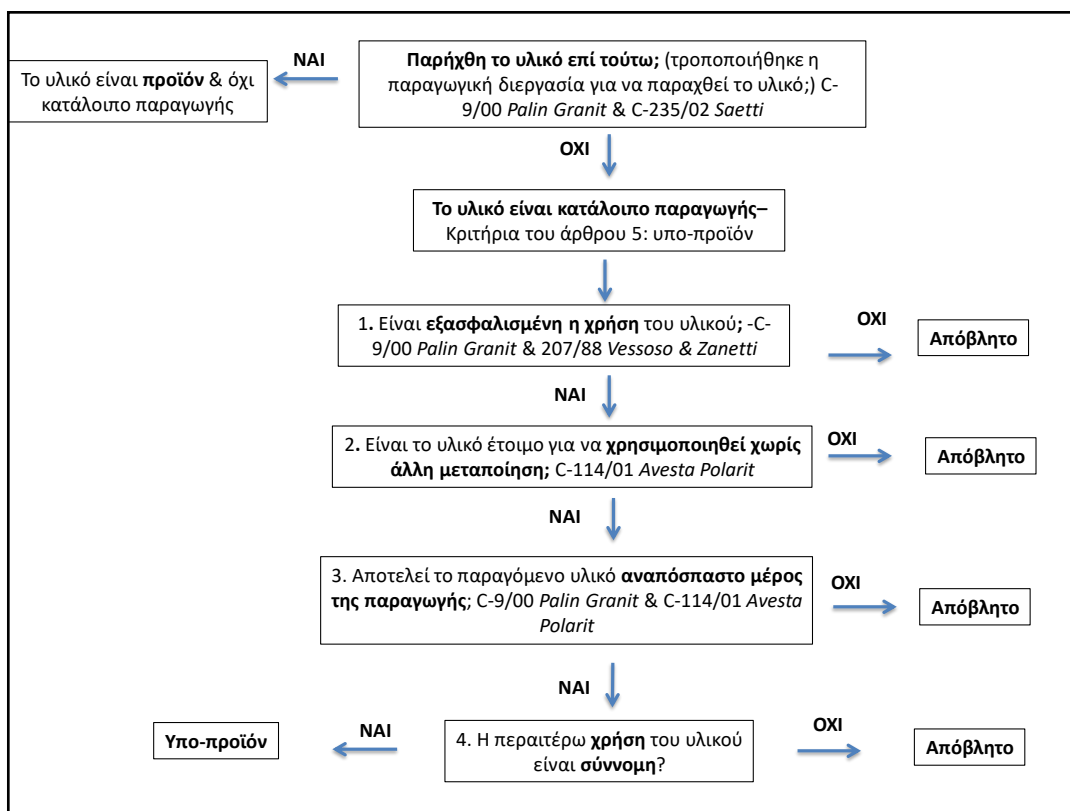
Η έννοια του αποβλήτου, όπως οριοθετείται στην Οδηγία, δεν αποκλείει την ύπαρξη κάπου είδους υπολείμματος/κατάλοιπου της παραγωγικής διαδικασίας, την ύπαρξη βιομηχανικών υπο-προϊόντων ή άλλων ουσιών που προκύπτουν.

Το άρθρο 5 κωδικοποιώντας την υφιστάμενη νομολογία του ΔΕΕ προσπαθεί να δώσει συγκεκριμένες ερμηνευτικές κατευθύνσεις ενισχύοντας την ασφάλεια δικαίου μέσω της δημιουργίας της έννοιας του “υπο-προϊόντος”.

Απόβλητο vs Υπο-προϊόν (μη απόβλητο) (III) - Παράδειγμα: Οπτάνθρακας πετρελαίου (κοκ)

Απόβλητο vs Υπο-προϊόν (μη απόβλητο) (IV) - Παράδειγμα: Οπτάνθρακας πετρελαίου (κοκ)

****Στην υπόθεση Palin Granit , το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι κατάλοιπο παραγωγής είναι ένα προϊόν που δεν αποτελεί το τελικό προϊόν του οποίου η παραγωγή επιδιώκεται απευθείας μέσω της παραγωγικής διεργασίας. Στην υπόθεση Saetti (οπτάνθρακας πετρελαίου/προϊόν διύλισης του αργού πετρελαίου)το Δικαστήριο σημείωνε ότι, όπου η παραγωγή του επίμαχου υλικού ήταν “αποτέλεσμα τεχνικής επιλογής με ειδικό προορισμό τη χρήση του ως καύσιμου” (ώστε το υλικό να παραχθεί επί τούτω), δεν επρόκειτο για κατάλοιπο παραγωγής.

1. Σε περίπτωση κατά την οποία το υλικό στην πραγματικότητα δεν είναι χρησιμοποιήσιμο, δεν ανταποκρίνεται στις τεχνικές προδιαγραφές που απαιτούνται προς τούτο ή δεν υπάρχει αγορά γι’αυτό, τότε πρέπει να συνεχίσει να θεωρείται απόβλητο.

Όταν το επίμαχο υλικό μπορεί να πουληθεί με σκοπό το κέρδος, αυτό μπορεί να θεωρηθεί ένδειξη ότι κατά πάσαν πιθανότητα θα χρησιμοποιηθεί (υπόθεση Palin Granit). Εντούτοις, το στοιχείο αυτό από μόνο του δεν είναι αποφασιστικό – βλ. προηγούμενη υπόθεση όπου επιβεβαιώνεται ότι τα απόβλητα μπορεί να έχουν οικονομική αξία (Vessoso and Zanetti)

2. Δύσκολο κριτήριο – εξαρτάται από το είδος της σειράς των εργασιών / έκπλυση, αποξήρανση, ομογενοποίηση, εξευγενισμός

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι εάν απαιτείται μια επιπλέον διεργασία αναβάθμισης πριν από την περαιτέρω χρήση - ακόμη και όταν η περαιτέρω αυτή χρήση είναι βέβαιη, αυτό αποτελεί απόδειξη ότι το υλικό είναι απόβλητο μέχρις ότου ολοκληρωθεί η διεργασία

3. Δύσκολο και τεχνικό κριτήριο --> ενδιαφέρει σε τι βαθμό προσφέρεται το υλικό για περαιτέρω χρήση, τι εργασίες και σε ποια έκταση απαιτούνται για να προετοιμαστεί το υλικό πριν από την περαιτέρω χρήση, κατά πόσον αυτές εντάσσονται στην κύρια παραγωγική διεργασία και εάν πραγματοποιούνται από φορέα άλλον πλην του κατασκευαστή.

Απόβλητο vs Υπο-προϊόν (μη απόβλητο) (III) - Κριτήρια της Νομολογίας

Σειρά ενδείξεων για την ύπαρξη ή μη αποβλήτων

- Ακόμα κι αν αποδειχθεί ότι το επίμαχο υλικό δε δημιουργεί πραγματικό κίνδυνο για το περιβάλλον & την υγεία του ανθρώπου, δεν προκύπτει ουσιαστικό κριτήριο για τον χαρακτηρισμό του ως μη αποβλήτου. (C-9/00 *Palin Granit* & C-418/97 & C-419/97 *Arco Chemie*)
- Η μέθοδος επεξεργασίας του επίμαχου υλικού είναι μια τυποποιημένη μέθοδος επεξεργασίας αποβλήτων (C-457/02, *Niselli*)
- Η επιχείρηση αντιλαμβάνεται το υλικό ως απόβλητο (ως βάρος που θέλει να απορρίψει - C-241/12 and C-242/12 *Shell*)
- Η επιχείρηση επιδιώκει να περιορίσει την ποσότητα του παραγόμενου υλικού (C-418/97 & C-419/97 *Arco Chemie*)

2-ΕΝΣΤΑΣΗ: αρκετές μέθοδοι επεξεργασίας ή διάθεσης αποβλήτων του παραρτήματος μπορούν κάλλιστα να εφαρμοστούν και σε προϊόντα, και αντιστρόφως.

4-ΕΝΣΤΑΣΗ: Εντούτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι το κριτήριο αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει μια χαλαρή προσέγγιση στη νομοθεσία για τα απόβλητα, δίνοντας πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που δεν γνωρίζουν τις νομικές τους υποχρεώσεις ή που επιδιώκουν τη μη συμμόρφωση προς αυτές. Επιπλέον, καθώς πρόκειται για κάτι εξαιρετικά υποκειμενικό, ενδέχεται να οδηγηθούμε σε μια αντίληψη της έννοιας των αποβλήτων που δεν θα είναι η ίδια σε όλα τα κράτη μέλη.

5-ΕΝΣΤΑΣΗ: Αλλά ούτε κι αυτό είναι καθοριστικό, αφού ενδέχεται να επιδιώκονται μεταβολές των παραγόμενων ποσοτήτων για λόγους σχετικούς με το κόστος, την τιμή και τις αγορές μάλλον παρά ως καθαυτό επιδίωξη μείωσης των ποσοτήτων ενός υλικού που προορίζεται για απόρριψη.

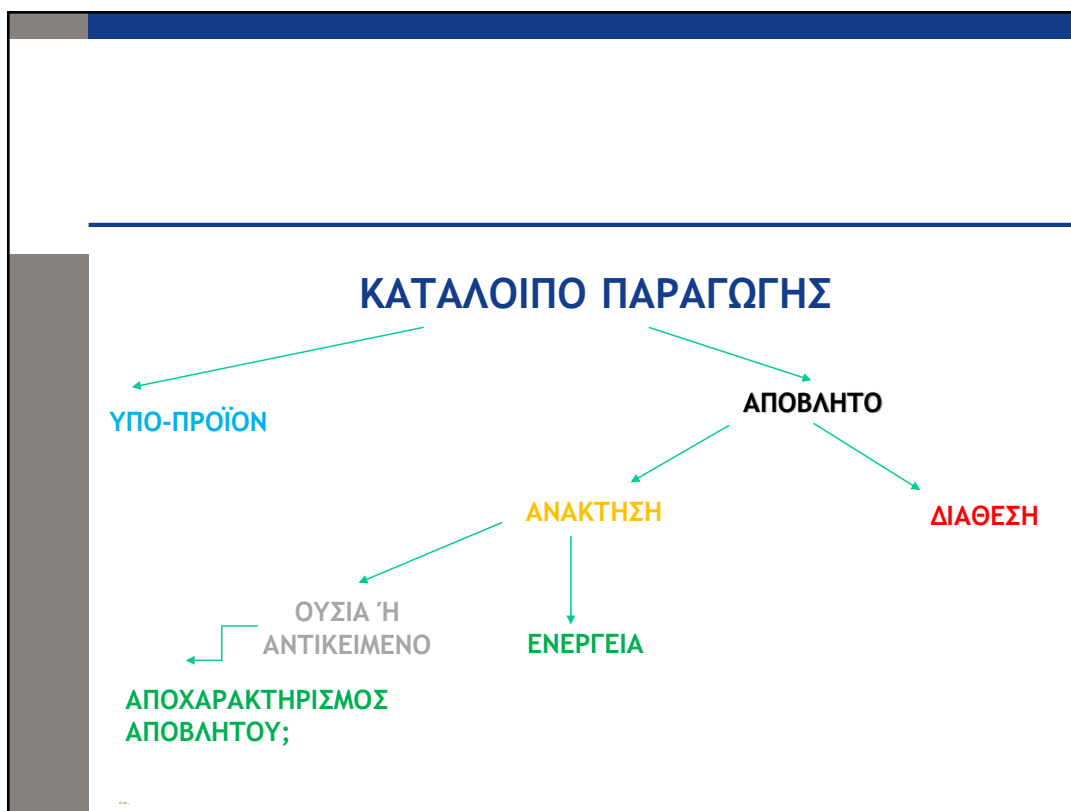
Αποχαρακτηρισμός αποβλήτων (μη απόβλητο) - Άρθρο 6 Ο.Π.Α

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

- η ουσία ή το αντικείμενο χρησιμοποιείται συνήθως για συγκεκριμένους σκοπούς
- υπάρχει αγορά ή ζήτηση για τη συγκεκριμένη ουσία ή αντικείμενο
- η ουσία ή το αντικείμενο πληροί τις τεχνικές απαιτήσεις για τους συγκεκριμένους σκοπούς και συμμορφούται προς την κειμένη νομοθεσία και τα πρότυπα που ισχύουν για τα προϊόντα
- η χρήση της ουσίας ή του αντικειμένου δεν πρόκειται να έχει δυσμενή αντίκτυπο στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία

Μόνον όταν πληρούνται και οι 4 προϋποθέσεις, μία ουσία ή ένα αντικείμενο επιστρέφει στον «κόσμο των προϊόντων»

Μια υπέρμετρα ευρεία ερμηνεία του ορισμού των αποβλήτων επιβαρύνει με περιττές δαπάνες τις επιχειρήσεις .

Μια υπέρμετρα στενή ερμηνεία μπορεί να οδηγήσει σε περιβαλλοντική επιβάρυνση και υπονόμηση της ενωσιακής νομοθεσίας για τα απόβλητα.

Από περιβαλλοντική άποψη, έχει εξαιρετική σημασία η ορθή ταξινόμηση των υλικών/ουσιών ως αποβλήτων ή μη, αλλά και της κατηγοριοποίησής τους μετά τις εκάστοτε διαδικασίες επεξεργασίας τους.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Διαχείριση αποβλήτων / Άδειες

Άρθρο 23 Ο.Π.Α

- Τα Κ-Μ απαιτούν από κάθε οργανισμό ή επιχείρηση που προτίθεται να εκτελέσει εργασίες επεξεργασίας αποβλήτων να λαμβάνει άδεια [ανανεώσιμη] από την αρμόδια αρχή
- Τύποι & ποσότητες των αποβλήτων που μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία
 - Τύποι επιτρεπόμενων εργασιών, τεχνικές & άλλες απαιτήσεις σχετικές με την εγκατάσταση
 - Μέτρα ασφαλείας και προφύλαξης
 - Μέθοδοι για κάθε τύπο εργασίας
 - Εργασίες παρακολούθησης και ελέγχου
 - Προβλέψεις για το κλείσιμο και τη μέριμνα μετά την παύση των εργασιών

Διαχείριση αποβλήτων / Πρόληψη - Άρθρο 29 Ο.Π.Α

- ☐ **Προγράμματα για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων**
 - Οριοθέτηση στόχων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων
 - Τα Κ-Μ προσδιορίζουν ποσοτικά ή ποιοτικά κριτήρια
 - Περιγραφή των μέτρων πρόληψης
- ☐ **Οικολογικός σχεδιασμός προϊόντων**
- ☐ **Καμπάνιες ευαισθητοποίησης & ενημέρωσης των καταναλωτών**
- ☐ **Υποστήριξη των ανθεκτικών, επαναχρησιμοποιήσιμων & ανακυκλώσιμων προϊόντων**
- ☐ **Πράσινες δημόσιες συμβάσεις**

Διαχείριση Αποβλήτων - Άρθρο 28 Ο.Π.Α.

- **Σχέδια διαχείρισης αποβλήτων** (άρθρο 28)
 - Ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων στην οικεία γεωγραφική ενότητα
 - Πρόβλεψη μέτρων για τη βελτίωση της περιβαλλοντικά υγιούς προετοιμασίας προς επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση & διάθεση των αποβλήτων
 - Δημόσια συμμετοχή
- Αρχή της **αυτάρκειας** και της **εγγύτητας** (άρθρο 16)

Τα Κ-Μ λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων και εγκαταστάσεων για την ανάκτηση σύμμεικτων αστικών αποβλήτων.

Το δίκτυο πρέπει να επιτρέπει στην Ένωση να είναι αυτάρκης στον τομέας της διαχείρισης αποβλήτων.

Το δίκτυο πρέπει να επιτρέπει τη διάθεση των αποβλήτων ή την ανάκτηση των αποβλήτων σε μια από τις πλησιέστερες εγκαταστάσεις με τη χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεθόδων και τεχνολογιών, ώστε να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας

Ολοκληρωμένο & κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων & εγκαταστάσεων για την ανάκτηση σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, τα οποία συλλέγονται από νοικοκυριά

(C-278/09 COM v Italy)

Διαχείριση Αποβλήτων / Συλλογή Άρθρα 3(10) & (11) & αιτιολ. Σκ. 15 Ο.Π.Α

- **«Συλλογή αποβλήτων» [άρθρο 3(10)]:** Η συγκέντρωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της προκαταρκτικής διαλογής και της προκαταρκτικής αποθήκευσης αποβλήτων με σκοπό τη μεταφορά τους σε εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων
- **«Χωριστή Συλλογή» [άρθρο 3(11)]:** η συλλογή όπου μια ροή αποβλήτων δια τηρείται χωριστά με βάση τον τύπο και τη φύση για να διευκολυνθεί η ειδική επεξεργασία
- **Μορφές Αποθήκευσης Αποβλήτων [αιτιολ.σκ. 15]**
 - Προκαταρκτική αποθήκευση αποβλήτων εν αναμονή της συλλογής
 - Συλλογή & αποθήκευση αποβλήτων εν αναμονή της επεξεργασίας

Η χωριστή συλλογή αποβλήτων συμβάλει ώστε η ΕΕ να έρθει πιο κοντά σε μια «κοινωνία ανακύκλωσης», που θα επιδιώκει την αποφυγή της δημιουργίας αποβλήτων και τη χρησιμοποίηση των αποβλήτων ως πόρου (αιτιολ. Σκ. 28).

Ταυτόχρονα, θα διευκολυνθούν οι δυνατότητες ανάκτησης, όταν τα απόβλητα θα συλλέγονται χωριστά εάν αυτό είναι τεχνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά εφικτό, γιατί θα οδηγούμαστε σε καλύτερα συνολικά περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

Διαχείριση Αποβλήτων / Χωριστή Συλλογή Άρθρα 3 (11) Ο.Π.Α

«Χωριστή Συλλογή»

Τουλάχιστον χαρτί, μέταλλο, πλαστικό και γυαλί
μέχρι το 2015

- + Ειδικές προβλέψεις για μπαταρίες, ηλεκτρικά & ηλεκτρονικά απόβλητα, συσκευασίες
- + Χωριστή συλλογή των απόβλητων ορυκτέλαιων
- + Απαγόρευση μίξης των επικίνδυνων αποβλήτων

Διαχείριση αποβλήτων / Κόστος & ευθύνη - Άρθρο 14 Ο.Π.Α

- ❑ **14(1):** Το κόστος της διαχείρισης των αποβλήτων επιρρίπτεται στον αρχικό παραγωγό ή στον τρέχοντα ή προηγούμενο κάτοχο των αποβλήτων
- ❑ **3 (5):** "Παραγωγός αποβλήτων" είναι κάθε πρόσωπο του οποίου οι δραστηριότητες παράγουν απόβλητα
- ❑ **3 (6):** "Κάτοχος αποβλήτων" είναι ο παραγωγός αποβλήτων ή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στην κατοχή του οποίου βρίσκονται τα απόβλητα
- ❑ Υλοποίηση της αρχής «**ο ρυπαίνων πληρώνει**» --> ο ρυπαίνων ευθύνεται & αναλαμβάνει κόστος ανάλογα με την συμβολή του στην τελική ρύπανση
- ❑ **C-254/08 Futura Immobiliare** --> Χρήση τεκμηρίων για τον προσδιορισμό του κόστους για τη διαχείριση αποβλήτων, όταν δεν μπορεί να προσδιορισθεί η συμβολή του κάθε ρυπαίνονα στην τελική ρύπανση

-* Futura Immobiliare: φόρος για τη διαχείριση αποβλήτων --> διαφορετικό ύψος σε ιδιωτικές κατοικίες και ξενοδοχεία --> επειδή δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο όγκος των αποβλήτων από κάθε κατοικία/ξενοδοχείο κτλ κτλ (ποια είναι η συμβολή του καθενός στην τελική ρύπανσης) το ύψος του επιβαλλόμενου φόρου μπορεί να καθορίζεται βάσει τεκμηρίων, όπως η επιφάνεια, η χρήση, η φύση των αποβλήτων [περίπτωση διάχυτης/χρόνιας ρύπανσης/ πολλοί δυνητικά ρυπαίνοντες-1 τελικό αποτέλεσμα]

Διαχείριση αποβλήτων / Κόστος & ευθύνη - Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού

- ❑ **14 (2):** Τα Κ-Μ μπορούν να αποφασίζουν ότι το κόστος διαχείρισης των αποβλήτων βαρύνει εν μέρει ή πλήρως τον παραγωγό του προϊόντος από το οποίο προέρχονται τα απόβλητα
- ❑ **«Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού»:** «ρυπαίνων» πρέπει να είναι ο οικονομικός φορέας, ο οποίος μπορεί να παίξει αποφασιστικό ρόλο για την αποφυγή της ρύπανσης, π.χ. μέσω πρωτοβουλιών στον σχεδιασμό προϊόντων [**άρθρο 8**, άρθρο 14(2)]
- ❑ Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού έχει θεσπιστεί για τα Ηλεκτρικά και Ηλεκτρονικά Απόβλητα, για τις μπαταρίες και για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους - Αξιοποιείται ευρύτατα και στην Οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας παρότι δεν έχει ρητά υιοθετηθεί.

-Στο άρθρο 8, η Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού υιοθετήθηκε ως "soft law".

-Είναι πάρα πολύ κρίσιμο στοιχείο για την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση της αρχής της ιεράρχησης των αποβλήτων.

-Είναι εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας για την χρηματοδότηση και οργάνωση της διαχείρισης των αποβλήτων και την επίτευξης των υψηλών στόχων συλλογής και ανάκτησης.

-Λίστα νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων αναφορικά με την Διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού:

-1. αποδοχή προϊόντων προς επιστροφή,

-2. χρηματική ευθύνη για ενημέρωση των καταναλωτών, δημιουργία σημείων επιστροφής προϊόντων (take back points), σχεδιασμός προϊόντων και επιλογή υλικών που διασφαλίζουν την επανα-χρησιμοποίηση και τη δυνατότητα ανακύκλωσης.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Επικίνδυνα Απόβλητα (I) - Άρθρα 17-21 Ο.Π.Α.

- «**Επικίνδυνα απόβλητα**» είναι αυτά τα απόβλητα που εμφανίζουν μια ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα III [Άρθρο 3(2)]
- Άρθρο 7(1): Ο **κατάλογος αποβλήτων** περιλαμβάνει τα επικίνδυνα απόβλητα [...] και είναι **δεσμευτικός** όσον αφορά τον προσδιορισμό των αποβλήτων που πρέπει να θεωρούνται επικίνδυνα.
- Σύμφωνα με τα άρθρα 7(2) και 7(3) τα Κ-Μ μπορούν να προσδιορίζουν επιπρόσθετες επικίνδυνες ουσίες ή να θεωρούν κάποιο απόβλητο ως μη επικίνδυνο, εφόσον πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις

Επικίνδυνα Απόβλητα (II) - Άρθρα 17-21 Ο.Π.Α.

- Άρθρο 17 - Ικνηλασιμότητα των επικίνδυνων αποβλήτων από την παραγωγή ως τον τελικό προορισμό [διαρκής έλεγχος κατά την παραγωγή, συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση και επεξεργασία]
- Άρθρο 18 - Απαγόρευση ανάμειξης επικίνδυνων αποβλήτων
- Άρθρο 19 - Υποχρέωση επισήμανσης (κατά τη συλλογή, τη μεταφορά και την προσωρινή αποθήκευση)
- Άρθρο 35 - Τήρηση χρονολογικών αρχείων

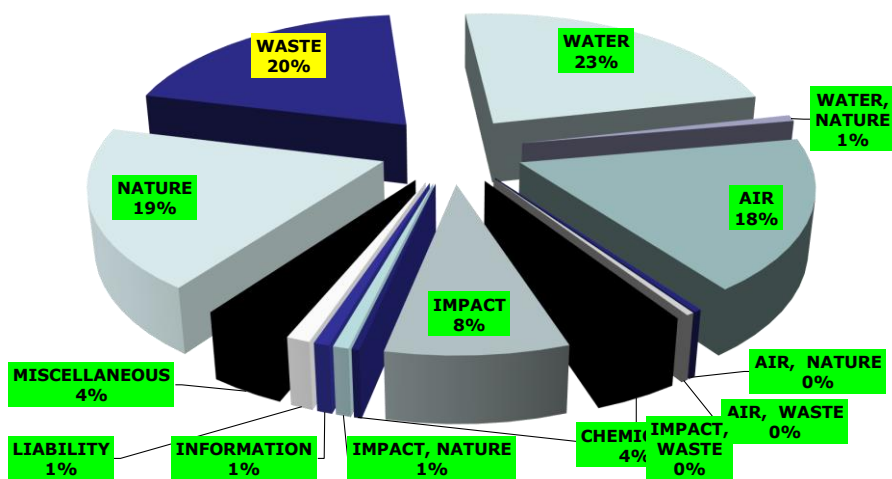

Απαγόρευση ανάμειξης για να:

- διασφαλισθεί η κατάλληλη και υψηλού επιπέδου διαχείριση των αποβλήτων [ομοιογενείς ρεύματα αποβλήτων]
- έχει πιο απλή φύση η διαδικασία επεξεργασία αποβλήτων
- αποφεύγεται η μόλυνση των διαφορετικών ρευμάτων των αποβλήτων
- μειώνεται το επίπεδο συνολικής επικινδυνότητας των αποβλήτων

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΣΤΑ Κ-Μ

Environmental infringements

Προβλήματα κατά την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου των αποβλήτων (I)

- ❖ Συμμόρφωση με την αρχή της ιεράρχησης των αποβλήτων
- ❖ Συμμόρφωση με τους επιμέρους στόχους
- ❖ Σχέδια διαχείριση αποβλήτων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
- ❖ Διάκριση απόβλητο και μη απόβλητο
- ❖ Διάκριση μεταξύ ανάκτησης και διάθεσης (C-228/00, C-6/00, C-147/15)
- ❖ Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού (C-313/15)

Προβλήματα κατά την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου των αποβλήτων (II)

▪ Υποδομές για τη διαχείριση των αποβλήτων

❖ Υλοποίηση υποδομών για τη διαχείριση των αποβλήτων – χώροι υγειονομικής ταφής, εγκαταστάσεις ανακύκλωσης, εγκαταστάσεις διαλογής

- C-196/13 Επιτροπή κατά Ιταλίας [χρηματικό πρόστιμο]
- C-378/13 Επιτροπή κατά Ελλάδος [χρηματικό πρόστιμο για παράνομες χωματερές και υποχρέωση καθαρισμού και δημιουργίας κατάλληλων εγκαταστάσεων]

❖ Καθιέρωση κατάλληλου και ολοκληρωμένου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης/αποκομιδής

- C-297/08 Επιτροπή κατά Ιταλίας & C-653/13 Επιτροπή κατά Ιταλίας

Προβλήματα κατά την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου των αποβλήτων / Ελλάδα

- Η παραγωγή αστικών αποβλήτων βρίσκεται λίγο πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ για το 2017 (504 kg έναντι περίπου 487 kg/έτος/κάτοικο)
- Η Ελλάδα απορρίπτει την πλειονότητα των αστικών αποβλήτων της σε χώρους υγειονομικής ταφής (80 %, έναντι μέσου όρου ΕΕ 24 %), ενώ μόλις 19 % ανακυκλώνεται (μέσος όρος ΕΕ: 46 %).
- Το 2012 εξέδωσε νόμο για τον φόρο υγειονομικής ταφής, ωστόσο η εφαρμογή του αναβλήθηκε έως το 2019 το νωρίτερο. Η τιμή ανάληψης για την υγειονομική ταφή (landfill gate fee), η οποία παραμένει χαμηλή, από κοινού με τους φθηνούς παράνομους χώρους υγειονομικής ταφής, αποτελούν παράγοντες που αποθαρρύνουν την ανακύκλωση έναντι της διάθεσης των αποβλήτων.
- Η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο από νομική και πρακτική άποψη όσον αφορά την αύξηση της ανακύκλωσης αποβλήτων και την επέκταση των προγραμμάτων Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού
- Τα τοπικά σχέδια διαχείρισης (αστικών) αποβλήτων, που ενσωματώθηκαν στα περιφερειακά σχέδια, θέτουν ως βασικό στόχο τη χωριστή συλλογή των βιολογικών αποβλήτων.

Προβλήματα κατά την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου των αποβλήτων / Κύπρος

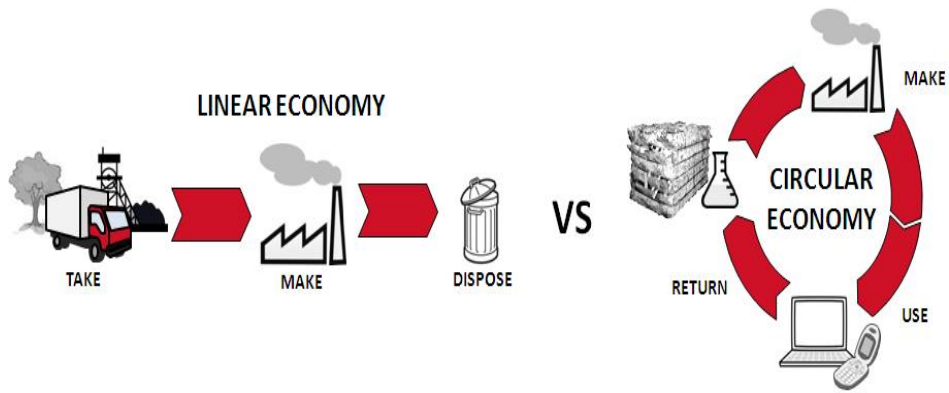

- Η παραγωγή αστικών αποβλήτων στην Κύπρο παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2017 (637 έναντι περίπου 487 kg/έτος/κάτοικο)
- Παρατηρήθηκε μείωση της υγειονομικής ταφής και ελαφριά αύξηση της ανακύκλωσης και της λιπασματοποίησης
- Το μεγαλύτερο μέρος των αστικών αποβλήτων της Κύπρου καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής (το 76 % έναντι του 24 % που είναι ο μέσος όρος για την ΕΕ)
- Το 16 % των αποβλήτων ανακυκλώνεται. Ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (46 %).
- Η Κύπρος εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες ως προς την εφαρμογή της σχετικής πολιτικής της ΕΕ για τα απόβλητα, οι οποίες οφείλονται κυρίως:
 - i) στην έλλειψη συστημάτων υποδομής και συλλογής για ανακυκλώσιμα υλικά και για την εκτροπή των βιοδιασπώμενων αποβλήτων από χώρους υγειονομικής ταφής· και
 - ii) στην έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διαφόρων διοικητικών επιπέδων και στην έλλειψη ικανότητας σε τοπικό επίπεδο.

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΓΡΑΜΜΙΚΗ - ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΠΑΚΕΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Adopted by the Commission 2 December 2015

Action Plan
Communication

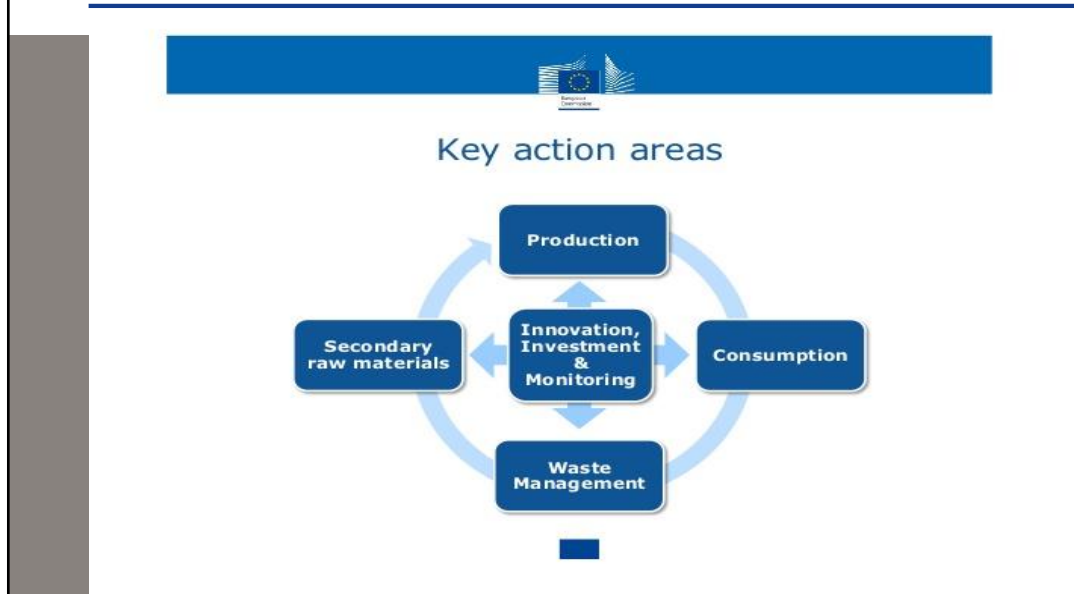
List of Follow-up
Initiatives (Annex)

4 Legislative
proposals on waste

The Circular Economy Package was adopted on 2 December 2015 and consisted of an Action Plan in the form of a Communication, an Annex with a list of over 50 measures that the Commission intends to adopt in the coming years and four legislative proposals on waste. The measures identified in the Action plan focuses of measures at EU level that high added value to bring about a circular economic model. Making the circular economy a reality will however require long-term involvement at all levels – the EU, a Member State, local, and from all stakeholders.

ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

The image illustrates that the Circular Economy Action Plan addresses the whole life cycle of products. In order to ensure a harmonious movement of each stage of the cycle, action is necessary at all stages of the product life cycle taking into account the needs and limitations of the other steps because they are all linked.

The objectives are to:

- Extract and use resources sustainably;
- Design and produce better products that use less resources, have a long life-span and can be re-usable, recyclable;
- Have a leaner production using less resources and creating less/no residual waste;
- Have smarter consumption by buying products that are recyclable and re-usable, use products for longer, repair them;
- Use waste as a resource rather than dispose. Improvements in terms of resource and energy efficiency can be made at all stages. To achieve these objectives will require a new wave of innovation.

Therefore, the EU provides financial support to the MS and the businesses to bring about projects that would prove the case for a circular economy. The financing is available through European Structural and Investment Funds, Funds for Research and Development (e.g. Horizon2020), EIB. 8 As a priority, the measures identified in the Action Plan proposes to tackle barriers caused by the EU legislation.

ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

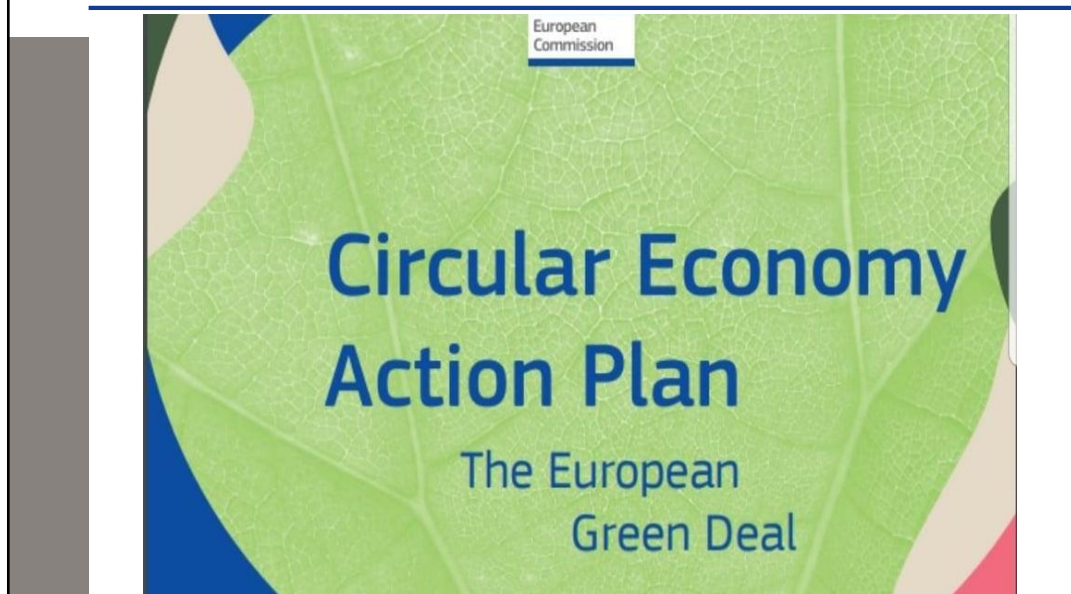
ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ / ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

- Οδηγία πλαίσιο για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα προϊόντα συνδεόμενα με την ενέργεια (2009/125/EK)
- Κανονισμός 1907/2006 σχετικά με την καταχώριση, αξιολόγηση, αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH)
- Τρεις οδηγίες του ενωσιακού δικαίου αποβλήτων →
 - Αναθεώρηση της Οδηγίας Πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/EK
 - Οδηγία 94/62/EK για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας
 - Οδηγία 1999/31/EK περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

- Εισαγωγή **κοινού ενωσιακού στόχου** για ανακύκλωση του 75% των απορριμμάτων συσκευασιών μέχρι το 2030 (75% ξύλο, 85% μέταλλο, 85% αλουμίνιο, 85% γυαλί, 85% χαρτί) και του 65% των αστικών αποβλήτων μέχρι το 2030 (Εισαγωγή στο άρθρο 11(1) της Ο.Π.Α.).
- Υιοθέτηση μετά το 2020 **ενιαίας μεθόδου υπολογισμού τόσο των ποσοστών ανακύκλωσης** (άρθρο 11 της Ο.Π.Α. και άρθρο 3 της Οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας) όσο και της **ποσότητας των παραγόμενων αστικών αποβλήτων** για την αποφυγή διακυμάνσεων, κατακερματισμού και των πολλαπλών ερμηνειών σε εθνικό επίπεδο.
- των αποβλήτων μέχρι το 2030 (άρθρο 5 **τμείωση στο 10% της υγειονομικής ταφής** ης Οδηγίας για την υγειονομική ταφή αποβλήτων).
- Στην **ενίσχυση της πρόληψης** με τη λήψη κατάλληλων μέτρων, όπως η προώθηση των δραστηριοτήτων **επαναχρησιμοποίησης**, ειδικά για τον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, τα κλωστοϋφαντουργικά είδη και τα έπιπλα (π.χ. με τη δημιουργία ειδικών πλατφορμών), η καθιέρωση σχημάτων με άξονα την **αρχή της Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού** (άρθρο 8 της Ο.Π.Α.), καθώς και η ενίσχυση της πρόληψης της σπατάλης τροφίμων

ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ευχαριστώ πολύ
για την προσοχή σας!

kleoniki.pouikli@gmail.com